

U z n e s e n i e

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého **M. M.**, narodeného **X.**, zastúpeného opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny v **M.**, dieťa rodičov : matky **Ing. B. S.**, bývajúcej v **H.**, zastúpenej JUDr. **M. L.**, advokátom Advokátskej kancelárie so sídlom v **M.**, a otca **M. M.**, bývajúceho v **P.**, **T.**, zastúpeného JUDr. **D. H.**, advokátkou Advokátskej kancelárie **G.**, so sídlom v **B.**, **o úpravu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu**, vedenej na Okresnom súde Michalovce pod sp.zn. 4 P 113/2008, na dovolanie otca maloletého dieťaťa proti uzneseniu Krajského súdu v Košiciach z 22. decembra 2008 sp.zn. 8 CoP 371/2008, takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **o d m i e t a .**

Účastníkom konania nepriznáva náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Michalovce uznesením z 10. októbra 2008 č.k. 4 P 113/2008 – 200, nepripustil zastupovanie maloletého **M. M.** JUDr. **D. S.**, advokátkou Advokátskej kancelárie so sídlom v **B.**. Dospel k záveru, že maloletý vzhľadom na svoj vek a rozumovú vyspelosť nebol spôsobilý udeliť plnú moc na zastupovanie v konaní advokátke JUDr. **D. S.**. Osobnostné a intelektové schopnosti maloletého boli predmetom znaleckého dokazovania z odboru psychológie, v rámci ktorého ustanovená znalkyňa v písomne podanom znaleckom posudku z 28.2.2007 uviedla, že maloletý napriek dobrej intelektovej kapacite pôsobí infantilne, jeho rozhodnutia sú ovplyvnené i zážitkovou sférou, nad dosahom svojich rozhodnutí sa nezamýšľa alebo k nim má povrchný prístup. Od iných očakáva, aby riešili situáciu, aby sa mu prispôbilo, sleduje prvotne vlastné záujmy a podnety. Z uvedeného bolo

zrejme, že maloletý nemohol platne splnomocniť advokátku na zastupovanie, a udelené splnomocnenia sú neplatné. Obdobný záver zaujal už i Krajský súd v Košiciach, ktorý uznesením zo dňa 13. júna 2008 v konaní 8 CoP 169/2008 odvolanie JUDr. D. S. proti uzneseniu Okresného súdu Michalovce zo dňa 10. apríla 2008, sp.zn. 4 P 133/2008, odmietol.

Krajský súd v Košiciach na odvolanie advokátky JUDr. D. S. uznesením zo dňa 22. decembra 2008 sp.zn. 8 CoP 371/2008, potvrdil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne. Uviedol, že maloleté dieťa ako účastník konania je procesne spôsobilé len v obmedzenom rozsahu, ktorú je potrebné posudzovať podľa § 9 Občianskeho zákonníka z hľadiska či právny úkon alebo procesný úkon v súdnom konaní, ktorý maloletý urobil, bol svojou povahou primeraný rozumovej a vôľovej vyspelosti zodpovedajúcej jeho veku. Maloletý podľa názoru odvolacieho súdu nebol ani v súčasnosti schopný postrehnúť prípadné manipulatívne zásahy iných osôb, ovplyvňujúce jeho skutočnú vôľu, preto súd prvého stupňa správne neprihliadal na udelené plnomocenstvo advokátke a jej procesné úkony, ktorá mimo iného zastupovala na základe písomnej plnej moci v určitom štádiu tohto konania aj otca mal. dieťaťa.

Proti tomuto uzneseniu odvolacieho súdu podal dovolanie otec maloletého dieťaťa, ktorý žiadal napadnuté uznesenie ako aj uznesenie súdu prvého stupňa zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie, z dôvodov podľa § 237 písm. f/ O.s.p., pretože sa postupom súdu odňala maloletému - jednému z účastníkov predmetného konania, možnosť konať pred súdom. Súd svojím postupom znemožnil maloletému M. konať pred súdom prostredníctvom svojej advokátky, ktorú si zvolil. V súdnom spise sa nachádza niekoľko prejavov maloletého, v ktorých vysvetľuje dôvod zvolenia si svojej advokátky, ktorým bola v prvom rade potreba obhajovať jeho práva v konaní, ktoré sa bezprostredne dotýka jeho základných práv priznaných mu medzinárodným Dohovorom o právach dieťaťa. Napriek skutočnosti, že maloletý doložil do súdneho spisu plnú moc udelenú svojej advokátke, súd nepripustil jeho zastupovanie advokátom. Poukázal na skutočnosť, že ako otec maloletého a rovnako aj maloletý, sú T. štátni občania. V tejto súvislosti zdôraznil, že medzi Slovenskou republikou a T. R. je v platnosti dvojstranná medzinárodná zmluva o právnej pomoci v občianskych a trestných veciach zverejnená v Zbierke zákonov SR pod č. 508/1990 Zb. (ďalej aj ako „zmluva“). Podľa čl. 1 ods. 1 zmluvy, občania jednej zmluvnej strany požívajú na území druhej zmluvnej strany rovnaké práva a rovnakú právnu ochranu v osobných a majetkových veciach ako jej vlastní občania. Podľa právneho poriadku platného na území T.

R. maloleté dieťa má právo byť zastúpené v konaní pred súdom advokátom. Dôkazom toho je i skutočnosť, že Súd pre maloletých mesta Benátky v konaní N 928/08 R.R.-T akceptoval advokátku maloletého M. JUDr. D. S., ktorú ale slovenský súd ako advokátku maloletého nepripustil. Poukázal na to, že T. ratifikovala Európsky dohovor o výkone práv detí prijatý v Štrasburgu zo dňa 25.01.1996. Predmetom tohto dohovoru je v najlepšom záujme detí podporiť ich práva, poskytnúť im procesné práva a uľahčiť výkon týchto práv tým, že sa zaručí, aby deti samostatne alebo prostredníctvom iných osôb alebo orgánov boli informované a bolo im umožnené zúčastniť sa tých konaní pred justičnými orgánmi, ktoré sa ich týkajú. Podľa čl. 4 Dohovoru pokiaľ nestanoví niečo iné článok 9, má dieťa právo žiadať samostatne alebo prostredníctvom iných osôb alebo orgánov o ustanovenie osobitného zástupcu v konaní pred justičným orgánom, ktoré sa týka dieťaťa v tých prípadoch, v ktorých vnútroštátne právo vylučuje nositeľov rodičovských práv a povinností z možnosti zastupovať dieťa v dôsledku konfliktu záujmov medzi nimi a dieťaťom. V čl. 9 ods. 2 Dohovoru je daná právomoc zmluvných strán ustanoviť dieťaťu samostatného zástupcu, vo vhodných prípadoch advokáta. Podľa čl. 10 ods. 1 Dohovoru v konaniach pred justičným orgánom, ktoré sa týkajú detí, musí zástupca poskytnúť dieťaťu všetky relevantné informácie, ak je dieťa vnútroštátnym právom považované za dostatočne rozumovo vyspelé, ďalej musí poskytnúť dieťaťu vysvetlenia o možných dôsledkoch konania v súlade názormi dieťaťa a možných dôsledkoch akéhokoľvek konania zástupcu a zistiť názory dieťaťa a prezentovať tieto názory justičnému orgánu. Ako vyplýva z obsahu súdneho spisu, maloletý bol viacerými odborníkmi z oblasti detskej psychológie na Slovensku a v T: označený za dieťa dostatočne rozumovo vyspelé. Z viacerých listín nachádzajúcich sa v súdnom spise, ktorých autorom je maloletý, vyplýva, že dôvodom pre zvolenie si právnej zástupkyne, bola skutočnosť, že za kolízneho opatrovníka mu bola ustanovená inštitúcia, nie fyzická osoba, ktorá by sa náležite zaujímalala o jeho problémy a potreby a ktorá by presadzovala a hájila jeho najlepšie záujmy. Maloletý podľa jeho vyjadrenia vôbec nepoznal osoby, ktoré vystupovali na súde za ustanoveného kolízneho opatrovníka v jeho veci, jeho vôľa a názory prezentované pred pracovníkmi tejto inštitúcie boli na súde podané nepravdivo, skreslene a účelovo, v rozpore s jeho záujmami.

K dovolaniu sa vyjadrila matka maloletého dieťaťa, ktorá ho navrhla zamietnuť.

Kolízny opatrovník maloletého dieťaťa sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) zastúpený advokátkou (§ 241 ods. 1 O.s.p.), skúmal najskôr, či je jeho opravný prostriedok procesne prípustný.

V zmysle § 236 O.s.p. dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa.

Občiansky súdny poriadok osobitne upravuje prípady, kedy je prípustné dovolanie smerujúce proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu (§ 237 O.s.p.), kedy je tento opravný prostriedok prípustný proti rozsudku odvolacieho súdu (viď § 238 O.s.p.) a kedy je prípustný proti uzneseniu odvolacieho súdu (viď § 239 O.s.p.).

Dovolanie v danom prípade smeruje proti uzneseniu, preto pri posudzovaní jeho prípustnosti treba vychádzať z ustanovenia § 239 O.s.p. V zmysle § 239 ods. 1 O.s.p. je dovolanie prípustné proti uzneseniu odvolacieho súdu, ak a/ odvolací súd zmenil uznesenie súdu prvého stupňa, b/ odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností (§ 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.) na zaujatie stanoviska. Dovolanie nie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa odmietlo odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu na prerušenie konania podľa § 109 ods. 1 písm. c/ O.s.p.

V zmysle § 239 ods. 2 O.s.p. je dovolanie prípustné tiež proti uzneseniu odvolacieho súdu, ktorým bolo potvrdené uznesenie súdu prvého stupňa, ak a/ odvolací súd vyslovil vo svojom potvrdzujúcom uznesení, že je dovolanie prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu, b/ ide o uznesenie o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia, c/ ide o uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo o jeho vyhlásení za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky.

V danom prípade otec napadol dovolaním uznesenie odvolacieho súdu, ktorým potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa. Napadnuté uznesenie odvolacieho súdu nevykazuje znaky žiadneho z rozhodnutí uvedených v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p., preto dovolanie proti nemu v zmysle týchto ustanovení prípustné nie je.

Prípustnosť dovolania otca by v danom prípade prichádzala do úvahy len v prípade, že by v konaní došlo k závažným procesným vadám, ktoré sú taxatívne vymenované v § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu (t.j. aj uzneseniu), ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Ustanovenie § 237 O.s.p. nemá žiadne obmedzenia vo výpočte rozhodnutí odvolacieho súdu, ktoré sú spôsobilým predmetom dovolania. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa uvedeného ustanovenia nie je predmet konania významný a ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v tomto ustanovení, možno ním napadnúť aj rozhodnutia, proti ktorým je inak dovolanie procesne neprípustné. Treba ale uviesť, že z hľadiska posúdenia existencie niektorej z uvedených procesných väd ako dôvodu, ktorý zakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, nie je významný subjektívny názor účastníka, že v konaní došlo k vade takejto povahy, ale len jednoznačné zistenie, že konanie je skutočne postihnuté niektorou z taxatívne vymenovaných väd.

Dovolateľ vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. nenamietal a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Otec v dovolaní namieta, že konanie je zaťažené procesnou vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., pretože postupom súdu, ktorý nepripustil v konaní zastupovanie maloletého dieťaťa právnou zástupkyňou (advokátkou), ktorú si maloletý zvolil, sa odňala maloletému dieťaťu ako účastníkovi konania možnosť konať pred súdom.

Najvyšší súd Slovenskej republiky poukazuje na to, že prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O.s.p. nie je založená už tvrdením dovolateľa o tom, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou z väd uvedených v tomto zákonnom

ustanovení. Dovolanie je prípustné iba vtedy, ak je rozhodnutie odvolacieho súdu niektorou z väd uvedených v ustanovení § 237 O.s.p. skutočne postihnuté.

Predmetnému dôvodu dovolania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. sú vlastné tri pojmové znaky: 1/ odňatie možnosti konať pred súdom, 2/ to, že k odňatiu možnosti konať došlo v dôsledku postupu súdu, 3/ možnosť konať pred súdom sa odňala účastníkovi konania. Vzhľadom k tej skutočnosti, že zákon bližšie v žiadnom zo svojich ustanovení pojem odňatie možnosti konať pred súdom nešpecifikuje, pod odňatím možnosti konať pred súdom je potrebné vo všeobecnosti rozumieť taký postup súdu, ktorý znemožňuje účastníkovi konania realizáciu procesných práv a právom chránených záujmov, priznaných mu Občianskym súdnym poriadkom na zabezpečenie svojich práv a oprávnených záujmov (vid' napr. II ÚS 102/04, 5 Cdo 102/01, 5 Cdo 93/2000). O vadu, ktorá je z hľadiska § 237 písm. f/ O.s.p. významná, ide najmä vtedy, ak súd v konaní postupoval v rozpore so zákonom, prípadne s ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi a týmto postupom odňal účastníkovi konania jeho procesné práva, ktoré mu právny poriadok priznáva. O taký prípad v prejednávanej veci nejde z dôvodu, že odvolací súd pri prejednávaní a rozhodovaní veci postupoval v súlade s právnymi predpismi a dovolateľovi neznemožnil uplatniť procesné práva priznané mu právnym poriadkom na zabezpečenie jeho práv a oprávnených záujmov.

V predmetnom konaní sú účastníkmi konania maloleté dieťa, riadne zastúpené kolíznym opatrovníkom (§ 31 ods. 2 Zákona o rodine), otec maloletého dieťaťa a matka maloletého dieťaťa.

Právo na podanie dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nemá ten účastník, ktorý týmto rozhodnutím nebol dotknutý na svojich právach (R 40/1993).

Dovolateľ v dôvodoch svojho dovolania namietal, že v konaní bola odňatá možnosť maloletému dieťaťu ako účastníkovi konať pred súdom, dovolateľovi však nebolo upreté právo byť účastníkom konania, procesne zastúpeným ním zvolenou právnou zástupkyňou, so všetkými právami z to vyplývajúcimi a preto jemu ako účastníkovi konania súd svojím postupom toto právo neodňal, a sám dovolateľ ani takúto skutočnosť v dovolaní nenamietal.

Maloleté dieťa ako účastník konania je v predmetnom konaní, vzhľadom na predmet veci (úprava rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu) riadne a v súlade

s právnym poriadkom, zastúpený kolíznym opatrovníkom (§ 31 ods. 2 Zákona o rodine). Zastúpenie maloletého dieťaťa rodičom zákon vylučuje pri právnych úkonoch, kde je možnosť stretu (kolízie) záujmov medzi rodičmi a deťmi alebo možnosť stretu záujmov medzi deťmi navzájom. Možnosť stretu záujmov medzi rodičmi a maloletými deťmi bude vždy prichádzať do úvahy v konaní o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k maloletému dieťaťu, resp. o jej zmenu. Z uvedeného je zrejmé, že na ochranu práv a to i procesných v konaní bol maloletému dieťaťu ustanovený opatrovník, ktorý by sa mohol domáhať mimoriadnym opravným prostriedkom nápravy väd konania z hľadiska § 237 O.s.p., čo však neurobil.

Keďže prípustnosť dovolania otca nemožno vyvodit' z § 239 O.s.p. ani z § 237 O.s.p., dovolací súd jeho mimoriadny opravný prostriedok odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Dovolací súd nepriznal účastníkom konania náhradu trov dovolacieho konania, lebo procesne úspešná matka nepodala návrh na uloženie povinnosti nahradit' trovy dovolacieho konania (§ 243b ods. 5 O.s.p., § 224 ods. 1 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 18. mája 2009

JUDr. Vladimír M a g u r a , v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Nina Dúbravčíková